

Guru Kashi University

Master of Arts (Religious Studies)

Session: 2023-24

**Department of Religious Studies & Bhai
Mardana Chair
Faculty of Humanities & Languages
Guru Kashi University**

Graduate Attributes

M.A Religious Studies demonstrate an intellectual foundation in the historical philosophical and theological issues that are relevant to the natural sciences, particularly where these disciplines interface with religious topics; it communication skills for presenting arguments in a winsome and gracious manner.

Program Outcome

1. Student will gain the skills to interpret, describe, and compare religious phenomena within diverse historical, social, and cultural contexts.
2. Student will engage in interdisciplinary scholarship as they explore religious world, their elements, and form, including, beliefs, rituals, symbols, institution, oral/ textual narratives, ethical systems, communities, practices, and objects of material culture.
3. Students will be able to interpret and analyze the intersection of religion and other dimensions of culture(e.g., science, politics, ethics, race, gender, class art/architecture, and popular culture)
4. Students will become practiced in critical thinking, making and supporting effective arguments (both orally and in writing), interpreting social theory in relationship to the study of religion, conducting research, evaluating primary resources, and organizing projects.

Proframme Structure

Semester – I						
Course Code	Course Name	Type of Course	L	T	P	No. of Credits
MRS101	Study of Religion - I	Core	4	0	0	4
MRS102	Study of Sikh Religion - I	Core	4	0	0	4
MRS103	Study of Sikh Scripture -I	Core	4	0	0	4
MRS104	Seminar-I	Skill based	0	0	4	2
MRS105	Gurbani Interpretatios & Gurbani Music (theory)	Skill based	2	0	0	2
Discipline Elective (Any one of the following)						
MRS106	Study of Indian Religion	Discipline Elective	3	0	0	3
MRS107	Study of West Asian Religion					
Discipline Elective (Any one of the following)						
MRS108	Study of Bhagat Bani	Discipline Elective	3	0	0	3
MRS109	Gurmat Philosophy					
Total			20	0	2	22

Semester - II						
Course Code	Course Name	Type of Course	L	T	P	No. of Credits
MRS201	Study of Religion - II	Core	4	0	0	4
MRS202	Study of Sikh Religion - II	Core	4	0	0	4
MRS203	Study of Sikh Scripture - II	Core	4	0	0	4
MRS204	Vivharik Smikhya	Skill based	2	0	0	2
MRS205	Gurbani Interpretation & Gurbani Music (Practical)	Skill based	2	0	0	2
Discipline Elective (Any one of the following)						
MRS206	Religion of Philosophy	Discipline Elective	3	0	0	3
MRS207	Gurmat Philosophy-II					
MRS208	Hermeneutical Study of Religion					
Discipline Elective (Any one of the following)						
MRS209	Study of Dasam Granth	Discipline Elective	3	0	0	3
MRS210	Study of Sikh Ideology & institution					
Total			22	0	0	22

Semester – III						
Course Code	Course Name	Type of Course	L	T	P	No. of Credits
MRS301	Research Methodology	Compulsory Foundation	4	0	0	4
MRS398	Research Proposal	Research Based Skill	0	0	8	4
MRS303	Ethic and IPR	Research Based Skill	4	0	0	4
MRS397	Proficiency in Teaching	Skill Based	2	0	0	2
MRS305	Computer lab	Skill Based	0	0	4	2
MRS396	Service learning	Community Linkage	0	0	4	2
MRS399	xxx	MOOC	--	--	--	4
Total			10	0	16	22

Semester – IV

Course Code	Course Name	Type of Course	L	T	P	No. of Credits
MRS401	Dissertation	Research Skill based	--	--	--	20
Total			0	0	0	20

EVALUATION CRITERIA FOR THEORY COURSES

A. Continuous Assessment: [25 Marks]

- i. CA1: Surprise Test (Two best out of three) (10 Marks)
- ii. CA2: Assignment(s) (10 Marks)

iii. CA3: Term paper (5 Marks)

- B. Attendance: [5 marks]
 C. Mid Semester Test: [30 Marks]
 D. End-Term Exam: [40 Marks]

Evaluation Criteria for other courses has been given separately with respective courses

This is for Practical/Seminar Subjects

Evaluation Criteria:

- A. First Practical (Unit-I): 20 Marks
 B. Second Practical (UNIT II): 20 Marks
 C. Third Practical (UNIT III): 20 Marks
 D. Fourth Practical (UNIT IV): 20 Marks
 E. Final Practical at end of the semester (Comprehensive practical): 20 Marks.

Semester – I

Course Name: STUDY OF RELIGION – I
Course Code: MRS101

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Total hours 60

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

- Students will learn and evaluate difference between theology and
 - Religious studies.
- Able to understand the Western, post-Enlightenment tendency to compartmentalize religion.
- They will be able create an idea to analyse the religion as an object to be studied rather than as basic to life
- Apply to evaluate and Increasing emphasis on rational ways of knowing coupled with

Course Content

Unit I

12hours

ਧਰਮ : ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਰੂਪ।

ਧਰਮ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਖੇਤਰ (ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੱਮਸਿਆਵਾਂ)।

Unit II

15hours

ਧਰਮ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਧਰਮ ਵਿਗਿਆਨ, ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ।

ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ:-

ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

Unit III

15hours

ਧਰਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੁਝਾਨ।
ਧਰਮ ਦੀ ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ (ਐਡਵਰਡ ਬਰਨੇਟ ਟਾਇਲਰ ਅਤੇ ਜੇਮਜ਼ ਫਰਜ਼ਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਸਹਿਤ)।

Unit IV**18hours**

ਧਰਮ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ।(ਅਮਾਇਲ ਦੁਰਖੇਮ 1758-1817 ਅਤੇ ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ 1864-1920 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਸਹਿਤ)।

ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪਰਪੰਚ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਧੀ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

shwiek pusqkW:

- *What is religion- AG Widgrey*
- *Comparative Religion: A History: Eric J. streng*
- *Elementary Forms of Religious life: E Durkeheim*
- *The Origins of Religion: Sigmund Freud.*
- *Drm drSn : fw. swqI nwQ gupqwI*
- *Drm AiDAYn-Akwdimk pirpyK, fw. joD isMG, fw. AwnMd spYNSr, fw. hrpwl isMG pMnU]*
- *Drm AiDAYn Aqy is~K AiDAYn-fw. drSn isMG/*
- *Drm dI auqp`qI qy ivkws (fw. gurbcn isMG quwilb)*

Course Name: STUDY OF SIKH RELIGION- I**Course Code: MRS102****Total hours 60**

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will able to analyse Sikhism is based on the spiritual teachings of Guru Nanak, the first Guru (1469-1539), and the nine Sikh gurus that succeeded him.
2. They will be able to understand that Tenth Guru, Guru Gobind Singh named the Sikh scripture Guru Granth Sahib as his successor, terminating the line of human Gurus and making the scripture the eternal, religious spiritual guide for Sikhs.
3. Students will evaluate and rejects claims that any particular religious tradition has a monopoly on Absolute Truth.

Course Content**Unit I****15hours**

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ, ਸਮਕਾਲੀ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ।

ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਰਤਨ, ਸੰਗਤ, ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ।

Unit II**12hours**

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਗਠਨ।

ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸੰਸਥਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ।

Unit III**15hours**

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਗਤ ਵਿਆਖਿਆ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।

Unit IV

18hours

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ ।

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:

- *Ethics of the Sikhs: Avtar Singh*
- *guruU nwnk Aqy is~K Drm dI auqqI: hrbMs isMG, pblIkySn ibaUro, pMjwbI*
- *XUnIvristI, pitAwlwI*
- *Sikh Religion: Origin and development : Dalbir Singh Dhillon*
- *gurU Arjn dyv jI Aqy gurU qyg bhwdr jI dI Shwdq Aqy iesdy is~ty: myjr gurm~K isMG*
- *gurU Arjn dyv jI dI ShIdI Aqy rcnw: fw. joD isMGI*
- *gurU qyg bhwdr jI dw jIvn, sMdyS qy shwdq: fw. qwrn isMG*
- *Drm AiDAYn is~K AiDAYn:- drSn isMG, pblIkySn ibaUro, pMjwbI XUnIvristI, pitAwlwI*
- *cwr sihbjwdy: pRo ipAwrw isMG pdm*

Course Name: STUDY OF SIKH SCRIPTURE - I

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Course Code: MRS103

Total hours 60

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. students will be able to analyse the Sikh scripture opens with Ik Onkar, its Mul Mantar and fundamental prayer about One Supreme Being (God). Sikhism emphasizes simran (meditation on the words of the Guru Granth Sahib), that can be expressed musically through kirtan or internally through Nam Japo (repeat God's name) as a means to feel God's presence.
2. It teaches students to understand followers to transform the "Five Thieves" (lust, rage, greed, attachment, and ego). Hand in hand, secular life is considered to be intertwined with the spiritual life.
3. Will be able to analyse Guru Nanak taught that living an active, creative, and practical life of truthfulness, fidelity, self-control and purity is above the metaphysical truth, and that the ideal man is one who "establishes union with God, knows His Will, and carries out that will.
4. Students will be able to evaluate Guru Hargobind, the sixth Sikh Guru, established the political/temporal (Miri) and spiritual (Piri)

realms to be mutually coexistent. Sikhism evolved in times of religious persecution.

Course Content

Unit I

18hours

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਪਰੀਚਯ:

ਮੁੱਖ ਬਾਣੀਆਂ : ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ : ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ : ਕਿਰਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ:

ਜਪੁਜੀ : ਪਰਮ ਤੱਤ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਜਪੁਜੀ : ਸਚਿਆਰ ਪਦ (ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ)

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।

Unit II

12hours

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰਚਿਤ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਅਧਿਐਨ:

ਪਰਮਸਤ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ

ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ

Unit III

15hours

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰਚਿਤ ਸਿਧ ਗੋਸਿਟਿ ਅਧਿਐਨ

ਪਰਮਸਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

Unit IV

15hours

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਰਚਿਤ ਆਨੰਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

1. ਆਨੰਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

2. ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

3. ਮਾਇਆ ਦੇ ਸੰਕਲਪ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਜਪੁਜੀ ਇਕ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ:- ਡਾ. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ
- ਜਪੁਜੀ ਇਕ ਸਚਿਆਰਪਦ: ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੇਦੀ
- ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਕਲਪ: ਡਾ. ਸਮਸੇਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸੰਪਾਦਨ : ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ: ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਅਰਸ਼ੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ।
- ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

- ਤੀਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ: ਡਾ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲ।
- ਅਨੰਦ ਜੋਤ ਤੇ ਜੁਗਤਿ, ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ

Course Name: SEMINAR - I
Course Code: MRS104

L	T	P	Cr
0	0	4	2

Course Content

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਪੀਪੀਟੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਨਗੇ।

Course Name: GURBANI INTERPRETATION & GURBANI MUSIC(THEORY)

L	T	P	Cr
2	0	0	2

Course Code: MRS105
Total hours 30

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will be able to understand Sri Guru Granth Sahib however has different approach.
2. Students will analyse and explain even the situation before the universe came into existence.
3. Able to understand the dark energy and dark matter aspect wherefrom the particles and forces emerged to form matter.
4. It also evaluates the fundamental of everything i.e., the God, which is the centrality of all energies, forces and particles.
5. Will be able to create Unifying Force; the Grand Design; The Fundamental for the Theory of Everything.

Course Content

Unit I

8hours

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
ਸਹਿਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ- ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ।
ਭਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ।
ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ- ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਸਰੂਪ- ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

Unit II

7hours

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਥਿਊਰੀ)
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਸੰਗੀਤ, ਨਾਦ, ਸੁਰ, ਰਾਗ, ਆਰੋਹੀ, ਅਵਰੋਹੀ, ਅਲਾਪ, ਬੋਲਤਾਲ, ਵਾਦੀ, ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨੁਵਾਦੀ,
ਵਿਵਾਦੀ ਅਲੰਕਾਰ
ਲੈਅ (ਵਿਲੰਬਿਤ, ਮੱਧ, ਦਰੁਤ) ਤਾਲ, ਖਾਲੀ, ਆਵਰਤਨ, ਰਾਗ, ਮਾਤਰਾ, ਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ,
ਸੰਚਾਰੀ, ਆਭੋਗ, ਘਰੁ, ਰਹਾਉ, ਪੜਤਾਲ।

Unit III**8hours**

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ:

ਰਾਗ ਤੇ ਥਾਟ ਦੇ ਨਿਯਮ

ਸ਼ੁੱਧ, ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਗ (ਤਿੰਨੇ ਵਰਗ)

ਪੂਰਬ ਅੰਗ ਤੋਂ ਉਤਰ ਅੰਗ ਰਾਗ

ਪਾਠ ਲੜੀ (ਸਿਲੇਬਸ) ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ:

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ

ਰਾਗ ਬਸੰਤ

Unit IV**7hours**

ਜੀਵਨ ਤੇ ਲੇਖ:

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਸੱਤਾ ਬਲਵੰਡ ਦੀ ਜੀਵਨੀ।

ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਦੇਣ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣਤਾ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਰਬਾਬ, ਸਿਰੰਦਾ, ਤਾਉਸ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ ,ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ

ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ:-

- ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ।
- ਪ੍ਰੋ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਸ਼ਤਰ।
- ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਸ਼ਤਰ ਦਰਪਨ ਵਾਦਨ ਕਲਾ।
- ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ 1 ਅਤੇ 2 ।
- ਪ੍ਰੋ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਵਾਦਨ ਕਲਾ।
- ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸੰਗੀਤ।

Course Name: STUDY OF INDIAN RELIGIONS**Course Code: MRS106**

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn religious studies, alternately known as the study of religion, is an academic field devoted to research into religious beliefs, behaviors, and institutions.
2. They will be able to apply and describes, compares, interprets, and explains religion, emphasizing systematic, historically based, and cross-cultural perspectives. Because of these three different potential meanings, an etymological analysis alone does not resolve the ambiguity of defining religion, since each verb points to a different understanding of what religion is.
3. They will be able to analyse term religious was used as a noun to describe someone who had joined a monastic order (a religious)

Course Content**Unit I****10hours**

ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ:

ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ:
ਨਾਸਦੀਯ ਸੂਤਕ
ਪੁਰਸ਼ ਸੂਤਕ

Unit II**10hours**

ਉਪਨਿਸ਼ਦ : ਜਾਣ-ਪਛਾਣ:

ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
ਜਗਤ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ
ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ:

ਗਿਆਨ ਮਾਰਗ
ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ
ਕਰਮ ਮਾਰਗ

Unit III**15hours**

ਬੁੱਧ ਧਰਮ:

ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਦਾ ਵਿਵੇਚਨ।
ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਆਰਯ ਸੱਚ।
ਅਸ਼ਟਾਗ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।
ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕਰਮ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

Unit IV**10hours**

ਜੈਨ ਧਰਮ:

ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ।
ਸਿਧਾਂਤ : ਨਯ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (ਫਰਨਿਚਪਿਓਲੋਡ ਲੋਗਚਿ)
ਅਨੇਕਾਂਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (ਠਹੋਰੋਡ ਮਓਨੋ ਵਇਪੋਨਿਟਸ)
ਸਯਾਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (ਫਰਨਿਚਪਿਓਲੋਡ ਸੇਓਦੁਓਦਓ)
ਸਪਤਭੰਗੀ ਨਯ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (ਸ਼ੋਵਣਨਡੋਲਦ ਲੋਗਚਿ)

ਜੀਵ ਅਤੇ ਅਜੀਵ ਦ੍ਰਵ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਪਨਿਸ਼ਦ: ਰਾਮਦਾਸ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
- ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ: ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ
- ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਉਪਨਿਸ਼ਦ: ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ
- ਝੋਨਿਸਿਮ :- ਘੁਰਬਓਚਹਓਨ ਸ਼ਨਿਗਹ ਠਓਲਬਿ
- ਨਿਦਓਨ ਭੁਦਦਹਸਿਮ : ਅ.ਖ. ਓਰਦਦਰ
- ਸੰਸਾਰ ਧਰਮ:- ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ।
- ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ: ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

Course Name: STUDY OF SEMITIC RELIGIONS
Course Code: MRS107

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On successful completion of this course, the students will be able to:

1. They will learn and evaluate that in the study of Semitic Religion there are two tendencies toward error the Western pragmatical and unsympathetic overtaxing of oriental Nature-symbols and vividly imaginative speech.
2. Students will understand and analyse that Semite used the figure of the rock in describing God, or poetically conceived of the storm-cloud as Yahweh's chariot.
3. They will be able to apply and learn how an imaginative child of Nature should speak of the unseen Spiritual Power, except in the richest analogies of Nature.
4. Students will be analyse and evaluate that the second error is the tendency to treat the accretions acquired by contact with other nations as of the essence of Semitic religion.

COURSE CONTENT

Unit I

10hours

(ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ)

ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ।
 ਪੈਗੰਬਰ ਮੂਸਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੀਵਨ।
 ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।

Unit II

10hours

(ਈਸਾਈ ਧਰਮ)

ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ।
 ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ।
 ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।

Unit III

15hours

(ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ)

ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ।
 ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ।
 ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਆਨ।

Unit IV

10hours

(ਪਾਰਸੀ ਧਰਮ)

ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
 ਜਰਤੁਸਤ ਜੀ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ।
 ਜੰਦ ਅਵੇਸਤਾ:- ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਰਮ (ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਐਮ. ਐਲ ਜੋਸੀ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਉਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ)

- ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਇਕ ਜਾਣ- ਪਛਾਣ (ਕਰਤਾਰ ਚੰਦ ਭੱਟੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਉਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ)
- ਠਹੜਾ ਏਲਗਿਓਨੋਡੀਸਲਓਮ (ਐਲਿਓਲਓਨਓ)
- ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸੰਗ੍ਰਹਿ:- ਡਾ. ਐਮ. ਐਲ ਜੋਸੀ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਉਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ)

Course Name: STUDY OF BHAGAT BANI
Course Code: MRS108

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn and analyse in Hinduism and Sikhism, Bhagats (Punjabifrom Sanskritwere originally holy men of various sects. Sikhism's central scriptural book, Sri Guru Granth Sahib, has teachings of 15 men known as Bhagats, along with bani of the ten Sikh Gurus. Religious writings of those Bhagats were collected by Guru Arjan.
2. Students will be able to evaluate Guru Nanak. Members of a community that gives prominence to the religious teachings of Bhagat Kabir are known as Bhagats too, and the Hindu and Sikh religions both have numerous Bhagat communities in Punjab.
3. Students will be able to create communities and evaluate that have faith in all the Bhagats in the Guru Granth Sahib, but consider Kabir to be the most important of them.

Course Content

Unit I	15hours
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੁਮੇਲ।	
Unit II	10hours
ਬਾਣੀ- ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ। ਮਾਨਵ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ। ਭਗਤ ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ (ਬੇਗਮਪੁਰਾ) ਸੰਕਲਪ।	
Unit III	10hours
ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ : ਬੀਠੂਲ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।	
Unit IV	10hours
ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ : ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ : ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।	

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ- ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ।
- ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ- ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸਟੀਕ।
- ਗਿਆਨੀ ਗਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ- ਇਤਿਹਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ।
- ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ-ਫਰੀਦ ਦਰਸ਼ਨ।
- ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ।
- ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ- ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ-ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ।

Course Name: GURMAT PHILOSOPHY-I

Course Code: MRS109

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will be able to understand and evaluate the historically, philosophy encompassed any body of knowledge. From the time of Ancient Greek philosopher Aristotle to the 19th century, natural philosophy encompassed astronomy, medicine, and physics.
2. They will be able to evaluate Newton's 1687 Mathematical Principles of Natural Philosophy later became classified as a book of physics. In the 19th century, the growth of modern research universities led academic philosophy and other disciplines to professionalize and specialize.
3. They will analyse the modern era, some investigations that were traditionally part of philosophy became separate academic disciplines, including psychology, sociology, linguistics, and economics.

Course Content

Unit I

10hours

ਰਹੱਸਵਾਦ

ਅਰਥ

ਸੁਭਾਅ

ਪਹਿਚਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਸੁੱਭ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ

ਸਚਿਆਰ (ਠਰੁਟਹਡੁਲ)

ਸੰਤੋਖ (ਛੋਨਟਣਨਟਮਣਨਟ)

ਨਿਮਰਤਾ (ਮਲਿਟਿ)

ਨਿਆਂ (ਝੁਸਟਚਿਏ)

ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ (ਲੋਵਏ ਓਨਦ ਸ਼ਾਏਟਨਏਸਸ)

ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਧੀਰਜ (ਛੋਰਓਗਏ)

Unit II

10hours

ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ (ਸ਼ੋਰਚਏ ਓਨਦ ਕਨਿਦਸੋਡ ਖਨੋਲਏਦਗਏ)

ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ (ਫਏਰਚਬਪਟੁਓਲੋਰ ਓਮਪਰਿਚਿਓਲ ਖਨੋਲਏਦਗਏ)
 ਵਿਚਾਰਵਾਦੀ ਗਿਆਨ (ਓਟੋਨੋਓਲ ਖਨੋਲਏਦਗਏ)
 ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ (ਨਿਟੁਟਿਨੋਓਲ ਖਨੋਲਏਦਗਏ)
 ਕੀਮਤ ਸਿਧਾਂਤ
 ਵਪਾਰ ਮੁੱਲ (ਓਣਚਹਓਨਗਏ ਝਓਲੁਏ)
 ਉਪਭੋਗ ਮੁੱਲ (ਝਓਲੁਏ-ਨਿੂਸਏ)
 ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮੁੱਲ (ਨਿਟਰਨਿਸਚਿ ਓਨਦ ਏਣਟਰਨਿਸਚਿ ਝਓਲੁਏਸ)

Unit III**15hours**

ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ
 ਨਿਆਂ ਅਧਾਰਤ ਸੱਤਾ (ਲਏਗਓਲ ਆਟਹੋਰਟਿ)
 ਰਿਵਾਇਤੀ ਸੱਤਾ (ਠਰਓਦਟਿਨੋਓਲ ਆਟਹੋਰਟਿ)
 ਸਖਸੀਅਤ ਅਧਾਰਿਤ ਸੱਤਾ (ਛਹਓਰਸਿਮਓਟਚਿ ਆਟਹੋਰਟਿ)
 ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ।

Unit IV**10hours**

ਅਧਿਆਤਮਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
 ਧਰਮ ਖੰਡ
 ਗਿਆਨ ਖੰਡ
 ਸਰਮ ਖੰਡ
 ਕਰਮ ਖੰਡ
 ਸੱਚ ਖੰਡ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ- ਡਾ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ
- ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ- ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਕਵੀਸਰ
- ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ- ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
- ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ-ਜੀ. ਐਸ. ਦਿਓਲ
- ਠਹਏ ਫਹਲਿਸੋਪਹੋਡ ਸ਼ਕਿਹੂ ਏਲਗਿਨੋ

Semester: II**Course Name: STUDY OF RELIGION-II****Course Code: MRS201**

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn throughout the history of religious studies, there have been many attempts to define the term religion.
2. They will evaluate and understand that there are two forms of monothetic definition; the first are substantive, seeking to identify a specific core as being at the heart of religion, such as a belief in a God or gods, or an emphasis on power.

3. They will evaluate the other forms of definition are polythetic, producing a list of characteristics that are common to religion.
4. Students will be understood and apply the definition there is no one characteristic that need be common to every form of religion.

Course Content

Unit I

15hours

ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ :
 ਮੈਕਸ ਵੈਬਰ (1864-1920)
 ਇਮਾਇਲ ਦੁਰਖੀਮ
 ਟਾਇਲਰ ਦੇ ਧਰਮ
 ਧਰਮ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ-ਵਿਗਿਆਨੀ
 ਵਿਉਰਬਾਖ
 ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ (1818-1883)

Unit II

15hours

ਪਹਿਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅੰਜਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
 ਜੀਵਵਾਦ
 ਟੋਟਮਵਾਦ
 ਮਾਨਾ
 ਜਾਦੂ

Unit III

10hours

ਮਿੱਥ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਥਾਨ
 ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ

Unit IV

20hours

ਧਰਮ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ :
 ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਦਰਸ਼ਨ।
 ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਵਿਗਿਆਨ।
 ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੇਕਵਾਦ।
 ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਰਪੇਖੀਕਰਨ।
 ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੇਕਵਾਦ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮਸਲੇ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਫਰੇਡਰਿਕ ਟੋਲਟ -ਦੀ ਚਰਚਿਲਲਣਨਗਏਸ ਟੋ ਰਬਲਗਿੰਨ :- ਠਹੋਮਓਸ ਫੁਲ
- ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ: ਐਫ. ਮੈਕਸਮੂਲਰ।
- ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ:- ਧਰਮ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ:- ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ:- ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

Course Name: STUDY OF SIKH RELIGION-II

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Course Code: MRS202

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will be able to understand the fundamental beliefs of Sikhism, articulated in the sacred scripture Guru Granth Sahib, include constant spiritual meditation of God's name, being guided by the Guru instead of yielding to capriciousness of mind or psyche, living a householder's life instead of monasticism, truthful action to dharam (righteousness, moral duty), being of selfless service to others, equality of all human beings, and believing in God's grace.
2. They will analyse the early 21st century there were nearly 25 million Sikhs worldwide, the great majority of them living in the Indian state of Punjab

Course Content**Unit I****12hours**

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ: ਅਜੋਕਾ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ
ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਆਰੰਭ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ
ਯੋਗਦਾਨ

ਜਨਮ ਅਤੇ ਨਾਮਕਰਣ ਸੰਸਕਾਰ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਸਕਾਰ, ਆਨੰਦ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ

Unit II**18hours**

ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ:

ਰਹਿਤਨਾਮਾ: ਹਜ਼ੂਰੀ ਭਾਈ ਚਉਪਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ।

ਰਹਿਤਨਾਮਾ: ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ।

ਰਹਿਤਨਾਮਾ: ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ :

ਗੁਰਮੱਤਾ

ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ

ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ

Unit III**18hours**

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼।

ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ

Unit IV**12hours**

ਸਿੰਘ ਸਭਾ : ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ।

ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਮੋਰਚਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪੜਚੋਲ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ (ਵਿਦੇਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ) ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।

Transaction Mode:

ਲੈਕਚਰ, ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

- ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਘਫਫ) ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
- ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ: ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
- ਰਹਿਤਨਾਮੇ: ਪ੍ਰੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ
- ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ: ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਜੂਨ 1989)
- ਸਕਿਹਸਿਮ ਡੋਰ ਮੋਦਏਰਨ ਓਨ: ਖਓਪੁਰ ਸਨਿਗਰ

Course Name: STUDY OF SIKH SCRIPTURE-II

L	T	P	Cr
4	0	0	4

Course Code: MRS203

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn the principal Sikh scripture is the Adi Granth (First Scripture), more commonly called the Guru Granth Sahib.
2. They will be able to analyse The Sikhs do not regard this as their holy book but as their perpetual and current guru, guide or master.
3. Students will be able to evaluate The Granth has 1430 pages and is divided into 39 chapters. All copies are exactly alike.
4. They will also understand and evaluate the Sikhs are forbidden from making any changes to the text within this scripture.

Course Content**Unit I****18hours**

- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ :- ਵਿਲੱਖਣ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ :- ਸੰਕਲਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਯੋਜਨਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਣੀਕਾਰ : ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ।

Unit II**12hours**

- ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਰਚਿਤ 'ਲਾਵਾਂ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
 ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਰਚਿਤ 'ਪਹਰੇ' ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਆਦਰਸ਼ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਾਰ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ।

Unit III**12hours**

- ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਸੁਖਮਨੀ: ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਐਨ:-
 ਨਿਰਗੁਣ -ਸਰਗੁਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।
 ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਸਦਾਚਾਰਕ ਸਰੂਪ।

Unit IV**18hours**

- ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਰਾਂਮਾਂਹ (ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫) ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਦੇਸ਼।
 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ:- ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਿਐਨ।
 ਸਿਮਰਨ
 ਤਿਆਗ
 ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

1. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਤ: ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ (ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ)
2. ਏ ਕਰੀਟੀਕਲ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ।
3. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ: ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ।
4. ਲਾਵਾਂ ਸਟੀਕ:- ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
5. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਰਪਣ ਪੋਥੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਪੰਜਵੀ:- ਪ੍ਰੋ. ਸ਼ਾਹਿਬ ਸਿੰਘ।
6. ਸੁਖਮਨੀ ਦਰਸ਼ਨ:- ਸ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ, (ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ)
7. ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਆਧਾਰ:- ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।
8. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚਿੰਤਨ ਕਲਾ ਤੇ ਬਾਣੀ:- ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
9. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਚਿੰਤਨ:- ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।
10. ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਗ ਸਾਟੀਕ:-ਸ਼ਘਫਫ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

Course Name: VIVHARIK SMIKHYA
Course Code: MRS204

L	T	P	Cr
2	0	0	2

Learning Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able to

1. ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ
2. ਧਰਮ ਦਾ ਸਮਾਨਗਤ ਉਦੇਸ਼ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ
3. ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੇਧ ਮਿਲੇਗੀ
4. ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ

Course Content

Unit I

7hours

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਅਤੇ ਮੰਤਵ, ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ, ਜੀਵਨ ਮਕਸਦ

Unit II

8hours

ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ

Unit III

8hours

ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

Unit IV

7hours

ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਹਿਲੂAw ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

- ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ, ਡਾ. ਸਾਤੀਨਾਥ ਗੁਪਤਾ।
- ਧਰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ।
- ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ-ਅਕਾਦਮਿਕ ਪਰਿਪੇਖ:- ਡਾ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਨੰਦ ਸਪੱਸਰ, ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ।
- ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ:- ਡਾ. ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

Course Name: Gurbani Interpretation & Gurbani Music (Practical)

Course Code: MRS205

L	T	P	Cr
2	0	0	2

Learning Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able to

1. Students will be able to understand Sri Guru Granth Sahib however has different approach.
2. They will understand and evaluate explains the dark energy and dark matter aspect where from the particles and forces emerged to form matter.
3. They will be able to explain the fundamental of everything i.e., the God, which is the centrality of all energies, forces and particles.
4. They will be able to learn Unifying Force; the Grand Design; The Fundamental for the Theory of Everything.

Course Content

Unit I

8hours

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ (ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ)

ਸਮਾਂ 10 ਤੋਂ 15 ਮਿੰਟ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

ਭਾਸ਼ਣ।

ਕਥਾ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ।

(ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਥਾ ਅਤੇ ਲੈਕਚਰ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕਥਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰੇਗਾ)

Unit II**8hours**

ਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਭਾਗ

ਕਥਾ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੰ	ਸ਼ਬਦ-ਤੁਕ	ਰਾਗ/ਕਰਤਾ	ਅੰਕ
	ਹੁਕਮੀ ਹੋਵਨਿ ਆਕਾਰ ਜਤੁ ਪਾਹਰਾ ਧੀਰਜੁ ਸੁਨਿਆਰ 8	ਜਪੁ ਜਪੁ	1
	ਗਗਨ ਮੈਂ ਥਾਲ ਰਵਿ ਚੰਦ ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ ਅਛਲ ਛਲਾਈ ਨਹ ਛਲੈ ਤੂ ਪੇਡੁ ਸਾਖ ਤੇਰੀ ਫੂਲੀ ਜਿਨਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਸੋ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਅਵਰਿ ਪੰਚ ਹਮ ਏਕ ਜਨਾ ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ 176	ਧਨਾਸਰੀ ਮ.1 ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ.1 ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ.1 ਮਾਝ ਮ. 5 ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਮਾਝ ਮ.5 ਮ. 1 ਸਲੋਕ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਮ.1 ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮ.5	13 14 25 102 136 142 155
	ਨੈਨਹੁ ਨੀਦ ਪਰਦ੍ਰਿਸਟਿ ਵਿਕਾਰ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਜਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕ ਥਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕ ਜੀਵਤ ਪਿਤਰ ਨਾ ਮਾਨੈ ਕਉ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੇ ਨਾਉ ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਖਰ ਦੁਇ ਇਹ ਮਾਲਾ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕਰੀ ਚਨਣਾਠਿਆ 489	ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮ.5 ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕ ਮ.5 ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਕਬੀਰ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਕਬੀਰ ਗਉੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਆਸਾ ਮ. 1 ਆਸਾ ਮ. 5 ਗੁਜਰੀ ਮ. 1	182 305 331 332 342 356 388
	ਅੰਤ ਕਾਲਿ ਜੋ ਲਛਮੀ ਸਿਮਰੈ 526	ਗੁਜਰੀ ਸ੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ	
	ਮਨੁ ਹਾਲੀ ਕਿਰਸਾਣੀ ਕਰਣੀ 595	ਸੋਰਠਿ ਮ. 1	
	ਜੋ ਨਰ ਦੁਖੁ ਮੈਂ ਦੁਖੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ ਭਾਂਡਾ ਧੋਇ ਬੈਸਿ ਧੂਪੁ ਕਰਮੀ ਸਹਿਜ ਨ ਉਪਜੈ ਅੰਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲਿਆ ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ 1000	ਸੋਰਠਿ ਮ. 9 ਸੂਹੀ ਮ. 1 ਰਾਮਕਲੀ ਮ. 3 ਰਾਮਕਲੀ ਸਦ, ਸੁੰਦਰੁ ਮਾਰੂ ਮ.4	633 728 923
	ਫੂਟੇ ਆਂਡਾ ਭਰਮ ਕਾ 1002	ਮਾਰੂ ਮ.4	
	ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰੁਬ ਨ ਕਰੀਅਹੁ 1128	ਭੈਰਉ ਮ. 3	
	ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਮਾਨੁਖ ਕਉ ਦੀਨਾ 1140	ਭੈਰਉ ਮ. 4	
	ਚੀਤਿ ਆਵੇ ਤਾ ਮਹਾ ਅਨੰਦਾ 1141	ਭੈਰਉ ਮ. 4	

Unit III**7hours**

ਵਿਖਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆ ਦੀ ਸੂਚੀ:

1. ਰੱਬੀ ਏਕਤਾ
2. ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ
3. ਗੁਰੂ
4. ਨਾਮ
5. ਸਹਜ
6. ਨਦਰਿ
7. ਸ਼ਹਾਦਤ
8. ਮੁਕਤੀ
9. ਅਰਦਾਸ
10. ਸੰਗਤ-ਪੰਗਤ
11. ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ
12. ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਣੀ
13. ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ
14. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ
15. ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਨੁੱਖ
16. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ
17. ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ
18. ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ
19. ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ
20. ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ
21. ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
22. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
23. ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ
24. ਧਰਮ ਦੀ ਲੋੜ
25. ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਧੀ
26. ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

Unit IV**7hours**

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ)

ਸੁੱਧ ,ਕੋਮਲ, ਤੀਵਰ ਆਦਿ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ
 6 ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ ਤੇ ਅਭਿਆਸ
 ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ 6 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਧੁੰਨੀ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ
 ਅਲਾਪ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ
 ਰਾਗ ਆਸਾ , ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ, ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਰਾਗ ਬਸੰਤ, ਰਾਗ ਭੈਰਉ
 ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਦਿਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਪਉੜੀਆਂ, ਸਲੋਕਾਂ ਤੇ ਛੰਤਾਂ ਸਹਿਤ, ਕੇਵਲ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚ
 ਧੁਨੀਕਾਰ ਕਰਨੀਆਂ।
 ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 6 ਪਉੜੀਆਂ ਦਾ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨ, ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸੂਹੀ ਰਾਗ
 ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ।
 ਨਿਮਨ ਅੰਕਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ
 ਤਿੰਨ ਤਾਲ, ਕਹਿਰਾਵਾ, ਝਪਤਾਲ, ਇਕਤਾਲ, ਰੂਪਕ

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ ,ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ
 ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:

- ਲੈਕਚਰ ਮਹਾਂ ਚਾਨਣ, ਪ੍ਰਿੰ. ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ
- ਗੁਰਮਤਿ ਨਿਰਣੇ, ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ
- ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ
- ਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ
- ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤੰਡ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ
- (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਦੂਜਾ)
- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚਾਰ ਕੋਸ਼, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ
- ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਗ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ
- (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ ਪੋਥੀ ਨੌਵੀਂ)

Course Name: RELIGION PHILOSOPHY
Course Code: MRS206

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn philosophy of religion is the philosophical examination of the central themes and concepts involved in religious traditions.
2. They will be able to understand and evaluate the ancient discipline, being found in the earliest known manuscripts concerning philosophy, and relates to many other branches of philosophy, including metaphysics, epistemology, and ethics.
3. Students will evaluate the philosophy of religion differs from religious philosophy in that it seeks to discuss questions regarding the nature of religion as a whole, rather than examining the problems brought forth by a particular belief system.
4. Students will be able to create and analyse the designed such that it can be carried out dispassionately by those who identify as believers or non-believers.

Course Content

Unit I

10hours

ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ -ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਖੇਤਰ, ਸਰੂਪ।
 ਦੈਵੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਕਲਪ।
 ਪਰਮਦੈਵਵਾਦ (ਧਣਸਿਮ)
 ਸਰਵਈਸ਼ਰਵਵਾਦ (ਫਓਨਟਹਣਸਿਮ)
 ਨਿਰੰਤਰ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ (ਫਓਨਟਹਣਸਿਮ)
 ਪੁਰਖਵਾਦ (ਫਏਰਸੋਨੋਲਿਸਿਮ)
 ਅਪੁਰਖਵਾਦ (ਮਿਪਏਰਸੋਨੋਲਿਸਿਮ)

Unit II

10hours

ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਚਿੰਨਵਾਦ (ਸੇਮਬੋਲਿਸਿਮ)
 ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
 ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
 ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
 ਹੰਸ ਜਾਰਜ ਗੰਡਾਮਰ (ਉਨਸ ਘਏਰਗਏ ਘਓਦਓਮਏਰ)
 ਲੁਡਵਿਗ ਵਿਟਗਨਸਟਾਇਨ (ਲੁਦਾਨਿਗ ਟਿਟਏਗਏਨਸਟਏਨੋ)

Unit III

15hours

ਰਹੱਸਵਾਦ (ਸਟਚਿਸਿਮ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ
 ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਆਧਾਰ।
 ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਲੀਲ (ਫੋਸਮੋਲੋਗਚਿਓਲ ਅਰਗੁਮਏਨਟ)
 ਪ੍ਰਯੋਜਨਵਾਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਲੀਲ (ਠਹਏਲੋਗਚਿਓਲ ਅਰਗੁਮਏਨਟ)
 ਨੈਤਿਕ-ਦਲੀਲ (ਰੋਓਲ ਅਰਗੁਮਏਨਟ)
 ਪ੍ਰਮਾਣਗਤ ਦਲੀਲ (ਅਰਗੁਮਏਨਟ ਬਓਸਏਦੋਨ ਠਏਸਟਮਿਨੋ)

Unit IV

10hours

ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਰਿਯੋਖ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਧਿਐਨ।
 ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ (ਮਓਨ ਓਣਸਿਟਏਨਚਏ)

ਕਿਸਮਤ (ਧੜਸਟਨਿ)
ਆਵਾਗਵਨ (ਠਰਓਨਸਮਗਿਰਓਟੋਨਿ)
ਅਮਰ ਪਦਵੀ (ਮਿਮੋਰਟਓਲਟਿ)
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ:
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤ-ਲੈਮਾਰਕ (ਜਣਨ ਭਓਟਸਿਟਏ ਲਓਮਓਰਚਕ)
ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਿਨ (ਛਹਓਰਲਏਸ ਧਓਰਾਨਿ)
ਵੇਜਮਨ (ਅੁਗੁਸਟ ਂਏਸਿਮਓਨਨ)

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਏਲਗਿਓਸਿ ਲਓਨਗੁਓਗਏ - ਝਓਨ ਓਮਸਏ
- ਫਹਲਿਸੋਪਹਚਿਓਲੁ ਏਰਮਏਨਏਟਚਿਸ- ਓਨਸ ਘਏਰਗਏ ਘਓਨਦਓਮਏਰ
- ਫਿਲਾਸਫੀ ਆਫ ਰਿਲੀਜਨ- ਜੋਹਨ ਹਿੱਕ
- ਸਮਕਾਲੀਨ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ- ਡਾ. ਯਕੂਬ ਮਸੀਹ
- ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ- ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਿਧੀ ਸ਼ਰਮਾ
- ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ- ਡਾ. ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਵਿਆਸ
- ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ-ਡਾ. ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ

Course Name: GURMAT PHILOSOPHY-II

Course Code: MRS207

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will be able to understand Gurmat encompasses a strictly monotheistic belief. Faith in the Transcendent Being as the Supreme, indivisible reality without attributes is the first principle.
2. They will analyse that the The attributive-immanent nature of the Supreme Being is also accepted in Sikhism which posits power to create as one of the cardinal attributes of the Absolute or God of its conception.
3. They will be able to analyse and understand that the Creator brought into being the universe by his hukam or Will, without any intermediaries. Man, as the pinnacle of creation, is born with a divine spark; his liberation lies in the recognition of his own spiritual essence and immanence of the Divine in the cosmic order.
4. They will apply the fulfilment comes with the curbing of one's haumai or ego and cultivation of the discipline of name, i.e. absorption in God's name, and of the humanitarian values of seva, selfless service to fellow men, love and tolerance.

Course Content

Unit I	15hours
ਪਰਮ ਸੱਤਾ: ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਗੁਣ। ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਸਰੂਪ।	
Unit II	10hours
ਜੀਵਆਤਮਾ:- ਹਉਮੈ, ਕਰਮ, ਸ਼ਕਤੀ, ਆਵਾਗਵਨ। ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।	
Unit III	10hours
ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ ਤੇ ਉਪਕਾਰ। ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਡੋਲੋਲੁਏਸ ਸ਼ੇਸਟੇਮ) ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ: ਭਾਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੋਤ	
Unit IV	10hours
ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਕਲਪ। ਸਮਾਨਤਾ, ਨਿਆਂ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੱਖ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰ (ਸ਼ਕਿਹ ਫੋਲਟਿ)।	

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ।
- ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ: ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ।
- ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ- ਧਾਰਾ 1, 11: ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ
- ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਵੇਚਨ :- ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ।
- ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ , ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ:- ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ।
- ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ:- ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ।
- ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:- ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

Course Name: HERMENEUTICAL STUDY OF RELIGION
Course Code: MRS208

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn hermeneutics is the theory and methodology of interpretation, especially the interpretation of biblical texts, wisdom literature, and philosophical texts.
2. They will be able to analyse the Modern hermeneutics includes both verbal and non-verbal communication as well as semiotics, presuppositions, and pre-understandings. Hermeneutics has been broadly applied in the humanities, especially in law, history and theology.
3. They will evaluate the Hermeneutics was initially applied to the interpretation, or exegesis, of scripture, and has been later broadened to questions of general interpretation.
4. They will be able to apply The terms hermeneutics and exegesis are sometimes used interchangeably

Course Content

Unit I

10hours

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ।

ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।

ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ।

Unit II

10hours

ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ:

ਫਰੈਡਰਿਕ ਡੀ.ਐਫ. ਸ਼ਲਾਇਰਮਾਖਰ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ(ਅਰਟ ਿਡ ਨਦਰਸਟਓਨਦਨਿਗ)

ਵਿਲਹੈਲਮ ਡਿਲਥੇ ਦਾ ਮਾਨਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ (ਘਣਸਿਟਏਸਾਸਿਸਟਨਸਚਹਓਡਟਣਨ)

ਪਾਲ ਟਿਲਿਕ : ਚਿੰਨ ਵਿਗਿਆਨ।

Unit III

10hours

ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ:

ਜੋਇਕਮ ਵਾਕ: ਸਮਝ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਰੂਪ (ਡਰਸਟਏਹਣਨ)

ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸਰੂਪ: ਜੀ ਵਾਨ ਡਰ ਲੋਇਓ ਅਤੇ ਮਰਸੀਆ ਇਲੀਆਡੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ।

Unit IV

15hours

ਭਾਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ:

ਪੂਰਵ ਮੀਮਾਂਸਾ: ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਸਹਿਤ: ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਰਥ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਖਿਆ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ ,ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- *Richard E. Palmer, Hermeneutics.*
- *Friedrich Schleiermacher, Hermeneutics.*

- *William Kluback and Martin Weinbaum (Trsns), Dlithey's Philosophy of Existence.*
- *Werner G, jeanrond, Theological Hermeneutics.*
- *Gayle L. Ormistor and Alan D, Schrift (ED.), The Hermeneutics Tradition from Ast to Ricoeur.*
- *Donald A. Crosby, Interpretative Theories of Religion.*

Course Name: STUDY OF DASAM GRANTH

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Course Code: MRS209

Learning Outcomes: On completion of this course, the successful students will be able to:

1. Students will learn the Dasam Padishah ke Granth, commonly known as Dasam Granth Gurmukhi script is a religious text containing many of the texts traditionally attributed to Guru Gobind Singh. It is written primarily in Braj Bhasha, with Awadhi, Hindustani, Punjabi and Persian compositions written almost entirely in the Gurmukhi script except for the Fatehnama, Zafar Nama and Hikayat, which are in the Persian alphabet.
2. They will be able to analyse The Dasam Granth is a separate religious text from the Guru Granth Sahib.
3. They will be able to evaluate that some compositions of the Dasam Granth such as Jaap Sahib, Tav-Prasad Savaiye and Benti Chaupai are part of the Nitnem or daily prayers and also part of the Amrit Sanchar or baptism ceremony.

Course Content

Unit I

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ: ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ।
ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ: ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨ

10hours

Unit II

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ।
ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ: ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।

15hours

Unit III

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ: ਕਾਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲ: ਮਾਨਵ-ਏਕਤਾ।
ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ: ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਧਿਐਨ।

10hours

Unit IV

ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ: ਮਿੱਥ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਨ।
ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ।

10hours

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- *Rattan Singh Jaggi, Dasam Granth ka Karitav.*

- *Dharam Pal Ashta, The Poetry of Dasam Granth.*
- *Taran Singh, Dasam Granth Rup te Ras.*
- *Lwl isMG, cOxvIN bwxI- dSm gRMQ[*
- *hrBjn isMG, dSm gRMQ dy kriqqv dI punr-smIiKAw*

Course Name: STUDY SIKHS THOUGHTS & INSTITUTIONS

L	T	P	Cr
3	0	0	3

Course Code: MRS210

Learning Outcomes: On successful completion of this course, the students will be able to:

1. They will analyse and learn that the Sikh scripture opens with Ik Onkar, its Mul Mantar and fundamental prayer about One Supreme Being (God).
2. They will be able to understand that Sikhism emphasizes simran (meditation on the words of the Guru Granth Sahib), that can be expressed musically through kirtan or internally through Nam Japo (repeat God's name) as a means to feel God's presence.
3. Students will be evaluated and understand that Sikhism teaches followers to transform the "Five Thieves" (lust, rage, greed, attachment, and ego).
4. Know that in Sikhism secular life is considered to be intertwined with the spiritual life.

COURSE CONTENT

Unit I

10hours

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼੍ਰੋਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ:- ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ
ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ:- ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਬਾਣੀ ਪਰਿਚਯ
ਵਾਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ :- ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸ਼ਤੂ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ।

Unit II

10hours

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਾਣੀਆਂ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ:- ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸ਼ਤੂ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ, ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ।
ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਮਾਂਝ:- ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਬਿਰਹਾ ਵਰਨਣ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ।
ਸੁਖਮਨੀ:- ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ, ਸੁੱਖ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।

Unit III

15hours

ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ:- ਹੋਂਦ ਤੇ ਹਸਤੀ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਰੂਪ
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ:- ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ, ਮਾਇਆ ਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ।
ਮੌਤ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ:- ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

Unit IV

10hours

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਖਾਲਸਾ, ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ, ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਜ਼ਰੀਆ।
ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਵ।

ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ:- ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਗੁਰਮਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪੱਖ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ।

Transaction Mode: ਲੈਕਚਰ , ਸਮੱਸਿਆਂ ਹੱਲ , ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ , ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ:-

- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਤ, (ਡਾ. ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ:- ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ।
- ਆਸ਼ਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਟੀਕਾ ਸੰਪਾਦਕ:- ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਅਰਸ਼ੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ , ਦਿੱਲੀ।
- ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਆਧਾਰ:- ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।
- ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ:- ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਘਫਫ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।
- ਬਾਰਾਂਮਾਂਹ ਸਟੀਕ:- ਸ਼ਘਫਫ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ

Semester: 3rd

Course Title: Research Methology

Course Code: MRS301

L	T	P	Cr.
4	0	0	4

Total Hourse 60

Course Learning Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able to

1. ਖੋਜਦੇਸ਼ਕਲਪਅਤੇਸਿਧਾਂਤਸਬੰਧੀਮੁਢਲੀਜਾਣਕਾਰੀਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਗੇ□
2. ਖੋਜਕਾਰਜਾਂਵਿਚਵਰਤੇਜਾਣਵਾਲੇਵਿਭੰਨਖੋਜਸੰਦਾਂਅਤੇਵਿਧੀਆਂਦੀਚੋਣਕਰਸਕਣਗੇ□
3. ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸਿੱਖਤ ਸਕਣਗੇ।
4. ਖੋਜ ਸੰਬੰਧੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ

Course Content

ਭਾਗ-ੳ

15Hours

ਖੋਜ: ਇਸਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦਾਇਰੇ, ਖੋਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼, ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਖੋਜ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਾਰਟ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ, ਖੋਜ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਚੋਣ।

ਭਾਗ-ਅ

ਰਿਸਰਚ ਡਿਜ਼ਾਈਨ: ਖੋਜ ਦੇ ਅਰਥ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੋਜ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਢੰਗ: ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਧੀ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਧੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ, ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ, ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਡੇਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ, ਸੰਪਾਦਨ, ਕੋਡਿੰਗ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀ,

ਭਾਗ-ੳ

ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ:

ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ।

ਸਿਸਟਮੈਟਿਕ ਸੈਂਪਲਿੰਗ, ਸਟ੍ਰੈਟੀਫਾਈਡ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕਲੱਸਟਰ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਮਲਟੀਸਟੇਜ ਸੈਂਪਲਿੰਗ। ਗੈਰ ਸੰਭਾਵੀ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ।

ਭਾਗ-ਸ

ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਰਿਪੋਰਟ ਫਾਰਮੈਟ ਕਵਰ ਪੇਜ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੰਨਾ, ਟੈਕਸਟ, ਬਿਬਲਿਓਗ੍ਰਾਫੀ, ਅੰਤਿਕਾ, ਟਾਈਪਿੰਗ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਮੌਖਿਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

Transaction Mode: Lecture, Problem Solving, blended learning, Discussion.

- Panneerselvam, R , 'Research Methodology', PHI, New Delhi.
- Cooper, D.R.,Schindler,P.S., 'Business Research Methods,' Tata McGraw Hill
- Gupta S P,' Statistical Methods', Sultan Chand & Sons, Delhi
- Ronald E Walpole, 'Probability and Statistics for Engineers and Scientists' (International Edition) , Pearson Education.
- Geode, Millian J. & Paul K. Hatl, "Methods in Research", McGraw Hills, NewDelhi,

Reference Books:

- Kothari C.R., "Research Methodology", New AgePublisher
Nargundkar R, Marketing Research, Tata McGraw Hill,
New Delhi,2002.
- Sekran, Uma, "Business Research Method", Miley
Education,Singapore

Website/Links/Online Portal/ICT

- <https://www.academia.edu/>
- <https://www.studeersnel.nl>
- <https://www.scribd.com>

Course Title: ਖੋਜ-ਪ੍ਰਸਤਾਵ (Research Proposal)

L	T	P	Credits
0	0	8	4

Course Code: MRS398

Learning Outcomes

After completion of the course, the learner will be able to

1. ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ, ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।
2. ਖੋਜ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
3. ਖੋਜ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ।
4. ਡਾਟਾ ਦਾ ਸਿਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਹਵਾਲੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਤੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ।

Course Content

ਖੋਜ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰੁਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਖੋਜ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

1. ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ
2. ਖੋਜ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
3. ਪਰਿਕਲਪਨਾਵਾਂ ਖੋਜ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ
4. ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਨਮੂਨਾ ਅ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)
5. ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅੰਕੜਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ
6. ਸੀਮਾ
7. ਹਵਾਲੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

Transaction Mode

Collaborative learning, Group Discussion, E team Teaching, Activities, Assessments, Collaborative teaching, Peer Teaching, Video Based Teaching, Quiz, Open talk, E team Teaching, Case analysis, Flipped Teaching

Course Title: ETHIC AND IPR
Course Code: MRS303

L	T	P	Cr.
4	0	0	4

Course Learning Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able to

1. ਸਵੈ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ [
2. ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ [
3. ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ,
4. ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਅਭਿਆਸ ਸਹਿਤ ਵਾਧਾ

Course Content

ਭਾਗ-ੳ

ਨੈਤਿਕਤਾ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਨੈਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ, ਨੈਤਿਕ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦਾਇਰੇ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਬੌਧਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਝੂਠ, ਮਨਘੜਤ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਾਹਿਤਕ ਚੋਰੀ (**FFP**)

ਭਾਗ-ਅ

ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ: ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਅਤੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਲਾਮੀ . ਚੋਣਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡੇਟਾ ਦੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੈਤਿਕਤਾ; ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ)

ਭਾਗ-ੲ

ਬੌਧਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਬੌਧਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਆਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਆਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ।

ਭਾਗ-ੳ

ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਕਿਸਮਾਂ, ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜ, ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

Transaction Mode: Lecture, Problem Solving, blended learning, Discussion.

Course Title: PROFICENCY IN TEACHING**Course Code: MRS397**

L	T	P	Credits
2	0	0	2

Total Hours: 30**Learning Outcomes**

After completion of this course, the learner will be able to:

1. ਸਿਖਿਆਰਥੀ-ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕਰਨਾ
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਧਿਆਪਨ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।
3. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਯੋਗ ਬਣਨਾ।
4. ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

Course content**UNIT I****10 Hours**

ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ 1-2 ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ- ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ- ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਾਪਣ ਯੋਗ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ

ਭਾਵ ਕੁਦਰਤ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਪੈਡਾਗੋਜੀ, ਐਂਡਰਾਗੋਜੀ, ਅਤੇ ਹਿਊਟਾਗੋਜੀ - ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੁਨਰ- ਅਧਾਰਿਤ ਪਹੁੰਚ (ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਹੁਨਰ), ਮਾਈਕਰੋ-ਟੀਚਿੰਗ, ਮੈਕਰੋ ਟੀਚਿੰਗ। ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ - CAM, ਢਾਂਚਾ- ਫੰਕਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚ, ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ, ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮਾਡਲ

UNIT II**6 Hours**

ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ - ਇੱਕ ਸੰਮਲਿਤ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ - ਸਰਗਰਮ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਲੈਕਚਰ, ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ - ਸਮੂਹ ਕੰਮ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿਖਲਾਈ, ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ - ਸਮੱਸਿਆ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ, ਕੇਸ ਅਧਿਐਨ, ਅਤੇ ਸਿਮੂਲੇਸ਼ਨ

UNIT III**7 Hours**

ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਟੂਲਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ - ਔਨਲਾਈਨ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਿਖਲਾਈ, ਫਲਿੱਪਡ ਲਰਨਿੰਗ, ਅਤੇ ਐਮ-ਲਰਨਿੰਗ ਪਹੁੰਚ - ਵਿਦਿਅਕ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ

ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀਆਂ - ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮਾਪ, ਈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ,

UNIT IV**7 Hours**

ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ - ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ - ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ - ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ - ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਆਪਨ ਅਭਿਆਸ

ਅਰਥ, ਅਧਿਆਪਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ - ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਮਹੱਤਵ, ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਕਿਸਮ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧਿਆਪਨ ਮਾਡਲ, ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਾਡਲ

Transaction Mode

Discussions, Case Studies, Microteaching, Classroom Observations, Peer Teaching: Video Analysis, Role-Playing, Lecture-cum-demonstration, Classroom Simulations, Reflective Journals/Blogs, Teaching Portfolios and Technology Integration, Flipped Teaching

Suggested Readings

- Ali, L. (2012). *Teacher education*. New Delhi: APH Publishing Corporation.
- Anandan, K. (2010). *Instructional technology in teacher education*. New Delhi: APH Publishing Corporation.
- Bruce R Joyce and Marsha Weil, *Models of Teaching*, Prentice Hall of India Pvt Ltd, 1985.
- Chalan, K. S. (2007). *Introduction to educational planning and management*. New Delhi: Anmol Publications Pvt. Ltd.
- Chand, T. (2008). *Principles of teaching*. New Delhi: Anmol Publications Pvt. Ltd.
- Chiniwar, P. S. (2014). *The technology of teaching*. New Delhi: Anmol Publications Pvt. Ltd.
- Curzon, L. B., & Tummons, J. (2004). *Teaching in future education*. U.S.A: Bloomsbury Academic Publications.
- Das, R.C. (1993): *Educational Technology – A Basic Text*, Sterling Publishers Pvt. Ltd.
- Evaut, M. *The International Encyclopedia of Educational Technology*.
- Gage N L, *Handbook of Research on Teaching*, Rand Mc Nally and Co., Chicago, 1968.
- Graeme, K. (1969): *Blackboard to Computers: A Guide to Educational Aids*, London, Ward Lock.
- Haas, K.B. and Packer, H.Q. (1990): *Preparation and Use of Audio Visual Aids*, 3rd Edition, Prentice Hall, Inc.
- Haseen Taj (2006): *modern Educational Technology*, Agra: H.P Bhargava Book House.
- Jarvis, M. (2015). *Brilliant ideas for ICT in the classroom*. New York: Routledge Publications.

Course Title: Computer Lab
Course Code: MRS305

L	T	P	Cr.
0	0	4	2

Total Hours:15

Course Learning Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able to

- 1 kMipaUtrsMbMiDqiviBMnAMgWAqysMdWdIvrqoNbwryjwxUhoxy[
- 2 kMipaUtrdlivhwrkvrqoNsMbMDIXogqwpRwpqkrngy[
- 3 ieMtrnY`tdIsuc`jIis`iKAwkyNdrqvrqoNivckuSlqwhwslkrngy

Course Content

ਭਾਗ-ੳ

ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਐਕਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰਟ ਗ੍ਰਾਫ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਪਾਵਰ ਪੁਆਇੰਟ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਟੈਂਪਲੇਟਸ ਅਤੇ ਵਿਜ਼ਾਰਡ, ਵਰਡ ਬੇਸਿਕਸ, ਥੀਸਿਸ ਰਾਈਟਿੰਗ ਫਾਰਮੈਟ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਪਾਦਨ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ। ਸਟਾਈਲ ਫਾਰਮੈਟ (**MLA** ਅਤੇ **APA**)

ਭਾਗ-ਅ

ਸ਼ਬਦ ਡਰਾਇੰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਟੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ (ਜੋੜਨਾ, ਮਿਟਾਉਣਾ। ਕਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ-ਮਿਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ)। ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਮੇਲ ਮਰਜ਼ ਟੂਲ। ਵਰਕਬੁੱਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ। ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ

Transaction Mode: Lecture, Problem Solving, blended learning, Discussion, audio, video.

ਸਹਾਇਕਪੁਸਤਕਸੂਚੀ

- Leon & Leon, "Introduction to Computers", Vikas Publishing House, NewDelhi
- Saxena S., "MS Office Xp for Everyone", Vikas Publishing House, New Delhi,2007
- June Jamrich Parsons, "Computer Concepts", Thomson Learning, 7th Edition,Bombay

Reference Books:

- White, "Data Communications & Computer Network", Thomson Learning, Bombay
- Comer, "Computer networks and Internet", Pearson Education,4e
- [Website/Links/OnlinePortal/ICT](https://www.researchgate.net)
- <https://www.researchgate.net>
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLWPirh4EWFpF_2T13UeEgZWZHc8nHBuXp

Course Title: Service Learning**Course Code: MRS396**

L	T	P	Cr.
0	0	4	2

Learning Outcomes**On the completion of the course, the students will be able to**

1. ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਓ।
2. ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
3. ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ।
4. ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਾਸ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੈਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰੋ।

Course Content

ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਸੇਵਾ-ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਿੰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ-ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਅਨੁਭਵੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਗੇ, ਵਿਭਿੰਨ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ।

ਇਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੈਸਟਰ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੇਵਾ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਕ, ਵਿਧੀਗਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

10 ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਜੋ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। 8-10 ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

Evaluation Criteria

1. ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 10 ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
2. 100 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ 10 ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਾਖਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

Activity Evaluation

1. ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਕਿਸਮ- 2 ਅੰਕ
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ- 2 ਅੰਕ
3. ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ- 2 ਅੰਕ
4. ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ- 2 ਅੰਕ
5. ਹਾਜ਼ਰੀ- 2 ਅੰਕ

Transaction Mode

Problem-solving learning, Blended learning, Gamification, Cooperative learning, Inquiry-based learning, Visualization, Group discussion, Experiential learning, Active participation.

Semester: 4th

Course Title: Koj-inbMD (Dissertation)

Course Code: MRS401

L	T	P	Cr.
0	0	0	20

Course Learning

Outcomes: After successful completion of this course, the students will be able.

1. ਖੋਜ ਨਿਬੰਧ ਲਈ ਚੁਣੇ ਵਿਸ਼ੇ / ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।
2. ਫ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।
3. ਛੁਣੇ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇਹ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।
4. ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਕਸਕਲਪਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ ਕਹਿ ਸਕਣਗੇ।
5. ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਖੋਜ ਨਿਬੰਧ / ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੈਜਨ ਟੈਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।

ਫੁਰਸਦ ਫੋਨਟੇਨਟ

ਇਸ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਐਨ: ਰਚਨਾਕਾਰ ਤੇ ਰਚਨਾ / ਸਮੱਸਿਆਕਾਰ ਤੇ ਸਮੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਹ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆ ਇਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ ਸਬੰਧੀ ਸੰਖਿਪਤ ਅਧਿਆਇ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰੇਗਾ। ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਟਿਆ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਖੋਜ-ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਜਨਾ ਸਹਿਤ, ਵਿਉਂਤ ਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੋਜ-ਨਿਬੰਧ ਵਜੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰੇਗਾ।

Transaction Mode: Self-learning, project method, Mentoring.